

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури

О. М. Волков

«26» 08 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ»**

Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Кафедра	Українознавства

Робоча програма навчальної дисципліни «Наукова комунікація» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки доктор філософії «Менеджмент морської галузі»

Розробник: Варинська Алла Михайлівна, д.пед.н., професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри українознавства Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «25» серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри Варинська А.М.

Секретар кафедри Кравец І. В.

Гарант ОНП Сенько О.В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Наукова комунікація» є формування наукової комунікативної компетентності аспірантів, опанування основами наукового стилю, «набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою»¹

Мова навчання — українська.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності та результати навчання за освітньою програмою

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел.

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми менеджменту державною та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

Кількість кредитів ЄКТС: **2**

Статус дисципліни: *обов'язкова*

Форма підсумкового контролю: *екзамен*

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Завдання навчальної дисципліни:

- формування академічної мовної/мовленнєвої компетенції;
- опанування наукового стилю сучасної української літературної мови;
- ознайомлення з алгоритмічними приписами наукової роботи;
- ознайомлення зі структурою та мовними засобами побудови наукового тексту;
- опанування стандартних зворотів для написання наукової статті, доповіді, кандидатської дисертації;
- освоєння стандартів оформлення цитування та бібліографії;

¹ Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261. Дата оновлення 19.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п> (дата звернення: 19.02.2020).

- формування термінологічної компетенції на базі фахової мови;
- засвоєння правил мовного етикету наукового спілкування;
- здобуття навичок оформлення результатів власного наукового дослідження українською мовою;
- здобуття навичок ведення наукового діалогу/наукової дискусії;
- здобуття навичок публічного виступу з науковою доповіддю.

Програмні результати навчання

Аспіранти повинні знати:

- основні види наукових комунікацій, їх значення у професійній практиці;
- жанрові різновиди наукового стилю української літературної мови;
- форми репрезентації професійного наукового тексту;
- структуру наукового дискурсу, властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів;
- технології роботи з науковим текстом;
- мовні особливості наукового стилю;
- вимоги до мовного оформлення наукових текстів: тез, статті, кандидатської дисертації;
- лексичні звороти на позначення змістових елементів наукового тексту;
- загальнонаукову та професійну термінологію;
- правила оформлення цитування в науковому тексті;
- правила оформлення бібліографії до наукової роботи;
- мовний науковий етикет;
- вимоги до публічного виступу та наукової дискусії.

Аспіранти повинні вміти:

- вільно будувати свою мовну/мовленнєву поведінку у науковій сфері;
- додержуватися етичних норм у науковій комунікації;
- спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово з дотриманням нормативно-стильових вимог;
- презентувати наукову інформацію у писемній комунікації;
- застосовувати на практиці знання побудови наукових текстів відповідно до основних видів і жанрів наукових комунікацій;
- послуговуватися алгоритмами створення наукового тексту: плану, тез, статті, анотації, рецензії;
- формулювати мету, актуальність, проблему наукової роботи, репрезентувати змістові елементи тексту;
- послуговуватися професійною термінологією;

- користуватися словниками, довідниками та стандартами;
- оформлювати цитування та бібліографію у науковій роботі.
- спілкуватися, дотримуючись культури наукової комунікації та правил мовного етикету;
- презентувати наукову інформацію в усній комунікації;
- добирати потрібні аргументи для обґрунтування наукової інформації;
- вести наукову бесіду/дискусію;
- виступати з науковою доповіддю.

Аспіранти повинні володіти:

- алгоритмом створення наукового тексту;
- навичками письмової/усної презентації наукового тексту.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)		
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)
Тема 1. Наукова комунікація: засади, форми, види та ознаки	2	2	
Тема 2. Нормативно-стильові основи наукової комунікації	2	2	
Тема 3. Писемна наукова комунікація. Термінологічний апарат наукового дискурсу.	2	2	
Тема 4. План і тези як важливий засіб організації розумової праці науковця.	2	2	
Тема 5. Анотування наукових текстів.	2	2	
Тема 6. Реферат як жанр академічного письма. Реферування наукових текстів.	2	2	
Тема 7. Стаття як самостійний науковий твір. Алгоритми до написання наукової статті.	2	2	
Тема 8. Рецензія як критичне осмислення наукової праці.	2	2	
Тема 9. Усна наукова комунікація. Культура наукового спілкування.	2	2	
Тема 10. Публічний виступ.	2	2	
Всього аудиторних годин	20	20	-
Самостійна робота (години) з них на виконання індивідуального завдання **		40	
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни		60	

4. Самостійна робота

Самостійна робота призначена для поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях. Вона допомагає набути навички самостійної

роботи з довідковою, навчальною і науковою літературою, державними і галузевими стандартами; підвищити якість самостійного опрацювання аспірантами навчальної інформації шляхом її конкретизації і цілеспрямованого.

Види самостійної роботи:

1. Робота з опрацювання лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення окремих розділів курсу або питань теми, які не були висвітлені під час лекції.
3. Виконання тестів та завдань для вироблення практичних навичок.
4. Робота з підготовки до складання плану.
5. Робота з підготовки до написання тез, анотації, рецензії та статті.
6. Робота з підготовки до публічного виступу.

Перелік тем та питань, винесених на самостійне опрацювання:

№ з/п	Назва теми та питання
1.	Науковий текст. <ol style="list-style-type: none">1. Структура та ключові характеристики наукового тексту.2. Змістові елементи наукового тексту. Композиція наукової роботи.3. Лексичні засоби для викладу наукової інформації.4. Скорочення та аббревіатури у наукових текстах.5. Цифрові позначення інформації.6. Цитування в науковому тексті.7. Бібліографічні стандарти.
2.	Наукове мовлення та мовний етикет <ol style="list-style-type: none">1. Український мовний етикет та особливості його функціонування в науковій комунікації.2. Мовна норма як необхідна передумова і складова культури наукової мови. Типи мовних норм.3. Вибір слова у науковому тексті.4. Зміст й побудова висловлювань у науковому тексті.5. Труднощі перекладу наукових текстів.6. Типові помилки у наукових текстах.
3.	Культура наукового спілкування. <ol style="list-style-type: none">1. Культура наукового спілкування. Спілкувальний етикет.2. Вербальні та невербальні компоненти комунікації3. Риторичні стратегії і тактику у науковій комунікації.4. Слухання і його роль у комунікації5. Імідж ділової людини.6. Гендерні особливості спілкування.7. Національні особливості спілкування.
4.	Мистецтво переконання та критики <ol style="list-style-type: none">1. Умови ефективного мовленнєвої комунікації.2. Мовні засоби переконання.3. Поняття про аргументацію.4. Форми аргументації.5. Логічні основи аргументації і доведення.6. Поняття про критику. Види критики.7. Технології комунікативного впливу. Мовні засоби переконання.

5. Методи контролю

Поточний контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється оцінюванням якості засвоєння навчального матеріалу за результатами зворотнього зв'язку під час лекції.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації
1.	Формування академічної мовної/мовленнєвої компетенції;	Демонстрація універсальних навичок дослідника в усній та письмовій презентаціях результатів власного наукового дослідження українською мовою Вміння вільно будувати свою мовну/мовленнєву поведінку у науковій сфері. Дотримування етичних норм у науковій комунікації.
2.	Знання основних видів і жанрів наукової комунікацій.	Застосування на практиці знання побудови наукових текстів відповідно до основних видів і жанрів наукових комунікацій.
3.	Знання нормативно-стильових основ наукової комунікації.	Спілкування державною мовою як усно, так і письмово з дотриманням нормативно-стильових вимог.
4.	Знання структури наукового дискурсу, властивостей і структурно-сміслових компонентів наукових текстів.	Уміння створювати наукові тексти, виділяти в них структурно-сміслові компоненти, послуговуючись мовними засобами.
5.	Знання технології роботи з науковим текстом.	Демонстрація навичок письмової презентації наукової інформації під час комунікації. Уміння послуговуватися алгоритмами створення наукового тексту.
6.	Знання мовних особливостей наукового стилю.	Ефективне використання різних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів.
7.	Знання вимог до мовного оформлення наукових текстів: плану, тез, статті, анотації, рецензії.	Уміння послуговуватися алгоритмами створення наукового тексту: плану, тез, статті, анотації, рецензії. Ефективне використання різних мовних засобів відповідно до жанрових особливостей.
8.	Знання лексичних зворотів на позначення змістових елементів наукового тексту.	Вміння формулювати мету, актуальність, проблему наукової роботи, репрезентувати змістові елементи тексту.
9.	Знання загальнонаукової та професійної термінології.	Демонстрація термінологічної компетенції на базі фахової мови. Вміння послуговуватися професійною термінологією, користуватися словниками, довідниками та стандартами.
10.	Знання правил оформлення цитування в науковому тексті.	Освоєння стандартів оформлення цитування. Вміння оформлювати цитування.
11.	Знання правил оформлення бібліографії до наукової роботи.	Освоєння стандартів оформлення бібліографії. Вміння оформлювати посилання на різні джерела інформації.
12.	Знання мовного наукового етикету.	Уміння спілкуватися, дотримуючись культури наукової комунікації та правила мовного етикету.

13.	Знання вимог до наукової бесіди, дискусії.	Уміння вести наукову бесіду/дискусію, добирати потрібні аргументи для обґрунтування наукової інформації;
14.	Знання вимог до публічного виступу.	Уміння виступати з науковою доповіддю. Демонстрація навичок усної презентації наукової інформації.

6. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Шкала оцінювання ВНЗ	Національна оцінка	Критерії оцінювання
A	відмінно	Аспірант проявляє особливі здатності, уміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і обробляє необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, виявляє творчі здібності.
B	добре	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно виконує вправи й завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C		Аспірант уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є істотні, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	задовільно	Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість істотних
E		Аспірант володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	не задовільно	Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

7. Питання для підсумкового контролю

1. Принципи наукової комунікації. Академічна свобода. Академічна добросовісність.
2. Засади наукової комунікації
3. Форми наукової комунікації.
4. Види та жанри наукових комунікацій
5. Мовна компетенція як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму науковця
6. Законодавчі основи професійної комунікації.
7. Науковий стиль української мови: призначення, сфера використання, ознаки.

8. Мовні особливості наукового стилю.
9. Різновиди наукового стилю та жанри наукової комунікації.
10. Первинні жарги наукової комунікації як формати оприлюднення наукових здобутків.
11. Вторинні жарги наукової комунікації.
12. Наукова комунікація в цифрову епоху.
13. Науковий дискурс. Стратегії наукового дискурсу.
14. Письмові форми наукової комунікації. Особливості наукового тексту.
15. Композиція наукової роботи.
16. Змістові елементи наукового тексту, їх мовна репрезентація.
17. Цитування в науковому тексті.
18. Бібліографічні стандарти.
19. Алгоритмічні приписи наукового тексту.
20. Мовна норма як необхідна передумова і складова культури наукової мови. Типи мовних норм.
21. Лексичні засоби для викладу наукової інформації
22. Основні категорії термінознавства. Поняття “термін”, “терміносистема”, “дефініція”.
23. Загальнонаукова і спеціальна термінологія. Професіоналізми у науковій комунікації.
24. Вимоги до вживання термінів.
25. Фахова термінологія в умовах глобалізації. Особливості перекладу фахових термінів.
26. Лексикографічні джерела та їх значення у становленні мовнокультурної особистості науковця-дослідника. Термінологічні словники української мови.
27. Вибір слова у науковому тексті (синоніми, пароніми).
28. Типові помилки у наукових текстах.
29. План як важливий засіб організації розумової праці науковця.
30. Тези як науковий жанр.
31. Анотування наукових текстів.
32. Стаття як самостійний науковий твір. Алгоритми до написання наукової статті.
33. Реферат як жанр академічного письма. Реферування наукових текстів.
34. Рецензія як критичне осмислення наукової праці.
35. Український мовний етикет та особливості його функціонування в науковій комунікації.
36. Культура наукового спілкування.
37. Жанри та особливості усної форми наукової комунікації Дискусія. Диспут.

Полеміка. Культура ведення полеміки

38. Вербальні компоненти спілкування.
39. Невербальні компоненти спілкування.
40. Слухання і його роль у науковій комунікації.
41. Поняття про аргументацію. Форми аргументації.
42. Поняття про критику. Види критики.
43. Технології комунікативного впливу. Мовні засоби переконування.
44. Умови ефективної мовленнєвої комунікації
45. Підготовка доповіді.
46. Структура наукової доповіді.
47. Публічний виступ у науковій спільноті.
48. Імідж ділової людини.
49. Гендерні особливості спілкування
- 50. Національні особливості спілкування.**

8. Рекомендована література

1. Варинська А. М., Гнот В. Г., Кузнецова І. В., Полупанова Н. В. Українська мова : термінознавство морської галузі : навч. посіб. Одеса, 2014. 108 с.
2. Варинська А. М., Корнодудова Н. М. Використання латинських висловів у науковому стилі (на матеріалі юридичної термінології) // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: " Педагогічні науки". 2019. №. 4 С.67-71.
3. Варинська А. М., Корнодудова Н. М. Ділова українська мова : навч. посіб. Одеса, 2012. 212 с.
4. Варинська А. М., Корнодудова Н. М. Інновації в сучасній українській морській термінології // Термінологічний вісник. 2019. №. 5. С. 268-273.
5. Варинська А. М., Корнодудова Н. М. Українська мова (за професійним спрямуванням). Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні : навч. посіб. Одеса, 2019. 180 с.
6. Варинська А.М., Корнодудова Н.М. Термінотворення в українській морській термінології (структурно-функціональна характеристика) // Linguistic Bulletin. 2022. №. 31.
7. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кримець О. М. Фахова українська мова : навч. посіб. Київ, 2008. 272 с.

8. Галузинська Л. І., Науменко Н. В., Колосюк В. О. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. К. : Знання, 2008. С.34-71.
9. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. з алгоритмічними приписами. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ, 2009. 392 с.
10. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. Київ, 2008.
11. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
12. Сурмін Ю. П. Наукові тексти : специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
13. Торшина Л. М., Полупанова Н. В., Варинська А.М., Корнодудова Н.М. Російсько-український словник морської термінології з англійськими відповідниками. Київ, 2000. 282 с.
14. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки : навч. посіб. К. : Юрінком Інтер, 2001. С. 21- 69.
15. Український правопис. Національна академія наук України. Київ, 2019. 392 с.
16. Шепітько С. В. Компоненти наукового дискурсу / Наукові записки. Випуск 89 (5). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 5 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. С.164-167.

9. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. APA Citation Style. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://nbuv.gov.ua/node/929>
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К. : Видав. центр «Академія», 2004. – 344 с. URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004078
3. Варинская А.М., Грудок-Костюшко М.А. Профессиональный диалог как эффективный способ изучения морской специальности иностранными студентами //II Всемирный конгресс в реальном и виртуальном пространстве «Восток-Запад: пересечения культур» / Япония, Киото. - Университет Киото Сангё, издательство "Tanaka Print", Том I, 2019. - С. 235-239. URL: <https://japan-congress2019.bsu.ge/JAIRO Congress Volume I 2019>

4. Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. URL : <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015>
5. Портал мовної політики [Електронний ресурс] / Мовне законодавство. URL : <http://language-policy.info/movnezakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movy-frantsuzkoji-respubliky/>
6. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40). URL : <http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady DSTU 8302 2015>
7. Типологія помилок у науковому тексті: збірник наукових праць / За ред. Симоненко Т. В. - Черкаси, 2011. - 120 с. URL : <http://eprints.cdu.edu.ua/234/1/tupologiya.pdf#page=10>
8. Український правопис. Національна академія наук України. Київ, 2019. 392 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>
9. Холявко І.В. Культура наукової мови: навч посіб. Глухів, 2016. URL : <http://library.gnpu.edu.ua/books/Scientific%20language/Content.htm>
10. Холявко І. В. Функціонально-стильові відхилення в науковому тексті: специфіка редагування //Одеський лінгвістичний вісник. – 2014. – №. 4. – С. 291-294. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2512/Kholyavko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
11. Шевчук С.В Українське ділове мовлення : навч. посіб. Київ, 2008. - 301 с. URL: http://znaymovu.blogspot.com/2011/12/blog-post_6065.html
12. Шевчук С. В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. К. : Алерга, 2010. 696 с. URL : <http://westudents.com.ua/knigi/75-ukrainska-mova-za-profesynim-spryamuvannyam-shevchuk-sv.html>
13. Kutuza, N., & Varynska, A. (2020). Neuropsychophysiological Basis of Communicative Influence. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(1), 107-114. <https://doi.org/10.7596/taksad.v9i1.2539>
14. Varynska A. M. Dialogue in world integration processes Association agreement: from partnership to cooperation (collective monograph). - Hamilton, Ontario: Accent Graphics Communications & Publishing, 2018. - P. 22-25. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/6787/1/Guschuk%20%28Закопане%29.pdf>
15. Varynska A. M., Kornodudova N. N. Maritime terminology in the format of international communication. *Association agreement: driving integrational changes. Collective monograph*. Chicago: Accent Graphics Communications, 2019. С. 547-566. URL : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3346533